

VOORDRACHT "DUBBELDAM"

9 MEI 1998

8 MEI 1999

Dames en heren,

Allereerst hartelijk

1. Dank voor de uitnodiging hier vandaag in **Dubbeldam**, na de herdenkingsplechtigheid bij het **artilleriemonument**, iets te zeggen over de wederwaardigheden van **III-14RA** in het **grote-re** verband van de gebeurtenissen mei 1940.
2. Voor **Nederland** begon de Tweede Wereldoorlog (gestart in 1939) op **10 mei 1940 om 03.55 uur**. Vijf dagen hebben de gevechten geduurd, toen was het al afgelopen. Hoe kon dat nu zo gebeuren? Nederland was toch al voorbereid vanaf eind augustus 1939 toen de **mobilisatie** van het leger begon. Het **veldleger** was zeker niet klein: 4 legerkorpsen maar liefst. Welnu aan de omvang lag het niet. Wel aan de **instelling van het Nederlandse volk en de kwaliteit van het leger**. Oh, in mei 1940 wilde men er wel tegen aan en er zijn vele voorbeelden van moed, zelfopoffering en doorzettingsvermogen. Zo ook. bij III-14RA. De oorzaken van het mis gaan, liggen dan ook dieper. Nederland was toen wat men noemt **neutraal**, zoals in 1870 en in 1914 en men (de politiek. het volk) hoopte ook ditmaal de dans van de oorlog te ontspringen. Zo'n politiek kweekt bepaald geen "vechtersmentaliteit". Na de Eerste Wereldoorlog werd de Nederlandse Defensie ernstig verwaarloosd: "nooit meer oorlog"; "géén man en geen cent - mentaliteit". Toen men na het aan de macht komen van **Hitler in 1933** eind jaren dertig eindelijk wakker werd, was het voor een inhaalslag al te laat. Een **echt leger** kan niet in een vloek en een zucht weer worden opgebouwd.

In mei 1940 varieerde b.v. het materieel van de artillerie van stokoud (1880) tot modern (7 veld).

De **ge oefendheid** van de troepen was ver beneden peil (een dienstplicht van drie maanden) en er werden géén realistische zeker geen grote) oefeningen gehouden in de mobilisatietijd. Dat lag politiek niet zo goed; als neutrale staat moest men zich vooral gedekt houden en niet al te krijghaftig overkomen (vergelijk het optreden van de VN-troepen in Bosnië).

3. Het Nederlandse operatieplan

Nederland wilde zich in 1940 als volgt verdedigen tegen een aanval van Duitsland (er waren ook plannen tegen aanvallen van Engeland/Frankrijk):

- a. grens waarschuwing;
- b. IJssel/Maas vertraging;
- c. zo lang mogelijk verdedigen in de **Grebbe linie** (Amersfoort-Rhenen);
- d. daarna standhouden in de **Vesting Holland** achter de waterlinie en de grote rivieren in het zuiden;
- e. in Brabant de **Peel-Raamstelling** (met open rechter flank) met de bedoeling de bezetting (onder achterlating van een scherm) daarvan (III LK en de lt div) terug te trekken in de Vesting Holland, zodra de vijand aanviel.

Militair gezien een volstrekt onbegrijpelijk en onverantwoord plan, maar met "de politiek" als factor van invloed wel enigszins verklaarbaar.

4. Het Duitse operatieplan voorzag in twee hoofdaanvallen:

1. rechtstreeks op de **Grebbe linie** met voornamelijk infanterie-eenheden;
2. **doorbraak in Brabant**, gevolgd door een snelle opmars met een pantserdivisie naar de Moerdijk.

Met parachutisten en luchtlandingseenheden moesten de sloten van deuren in het Zuid-front van de Vesting Holland worden gehaald; doelen: bruggen bij Moerdijk,

Dordrecht, Rotterdam en Den Haag e.o., met andere woorden het maken van een **Corridor** naar het hart van Holland.

Geheel dus volgens de nieuwe inzichten van een **strategische overval** gecombineerd met **Blitzkrieg-tactiek** (pantserenheden met luchtsteun).

Op dit soort oorlogvoering was Nederland niet voorbereid. Men had het kunnen weten: **Polen, Noorwegen, Denemarken.**

5. In dit plaatje past het optreden van **III-14RA**, gemobiliseerd in augustus 1939, uitgerust met vuurmonden uit 1890 (omgebouwde vesting artillerie, zonder "rem- en vooruitbreng-inrichting") en getrokken door paarden met er naast lopende kanonniers. Zelfs voor die tijd een totaal verouderde uitrusting.

III-14RA begon haar taak bij **Tull en 't Waal** aan het oostfront van de Vesting Holland. In april 1940 werd verplaatst naar het zuidfront omgeving **Dubbeldam**: Moerdijkbruggen. Om alle mogelijke doelen binnen schootsbereik te krijgen (max dracht 7500m) werden de batterijstellingen in het open veld zuid van Dubbeldam gekozen (er was niets anders dan open veld). De legering was in Dubbeldam e.o. (ca. 2 km van de stukken) . Het moreel was goed, men maakte er militair van wat er van te maken was.

Twee onbegrijpelijke voorvallen zijn vermeldens waard:

- a. In **de winter van '39-'40** moest de afdeling z'n **paardentuigen** inleveren (waren elders z.g. "broodnodig"), zodat oefeningen onmogelijk werden. Vlak voor verplaatsing naar Dubbeldam kwamen die tuigen, volslagen beschimmeld en niet gebruikt, terug.
- b. Op 3 mei 1940 moest de **munitie handvuurwapens** worden ingeleverd.

Niet achterhaald is welke idioten voor deze voorvallen verantwoordelijk waren, laat staan dat zij ter verantwoording zijn geroepen - helaas!

6. Op **10 mei 1940** landden Duitse para's in alle vroegte bij Moerdijk e.o., onder andere in de stellingen van III-14RA. Zo gingen direct de vuurmonden verloren. De artilleristen hebben zich daarna als infanteristen geweed. Door de bto van I-III-14RA, luitenant Robbé Groskamp, is daartoe eerst per motorfiets een kistje geweerprojectie opgehaald in Dordrecht (10 patronen per man voor zijn batterij).

Bij de gevechten zijn doden (o.a. de btc. Kapitein Dethmers - later overleden) en gewonden (o.a. lnt Robbé Groskamp) gevallen.

De artilleristen hebben daar getoond met een goed moreel, een goede discipline en plichtsbetrachting een ongewone taak te kunnen uitvoeren. Genoemd mag ook worden lnt Gualthérie van Weezel, die met een gevonden infanterie-mortier de Duitsers beschoot (raak !).

Het **optreden bij Dubbeldam** is één van de vele lichtpunten in een overigens bedroevend donkere strijd geweest.

Het is daarom terecht deze gebeurtenissen te **herdenken** zo **rond 10 mei ("4 mei", Algemeen)**.

Niet alleen om de "mannen van toen" recht te doen. Ook om te weten dat oorlogvoeren. c.q. militair optreden in welke vorm dan ook, vraagt om goed getrainde, goed uitgeruste eenheden die kunnen rekenen op de morele steun van Politieke leiders en bevolking.

Daar hebben militairen recht op. Alleen dan kunnen zij hun "niet steeds vrolijk makende handwerk" met succes uitoefenen. Dat gold niet alleen in het verleden, dat geldt nog steeds (denk aan b.v. KOSOVO en de 1945-gedachte "dit nooit weer!"). De **eeuwige bezuinigers op defensie** zijn helaas nog steeds onder ons, met andere woorden: **"wees verstandig en waakzaam"**.

Met deze woorden eindig ik mijn bijdrage en dank ik U voor Uw aandacht.

W.J. Loos

Lgen der Art. bd.